

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

18 липня 2019 року

м. Київ

№ 95

**Про затвердження Положення
про плани відновлення діяльності банків
України та банківських груп**

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 39, 44, 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою забезпечення стабільної діяльності банківської системи України та захисту інтересів кредиторів і вкладників Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп (далі – Положення), що додається.

2. Банки, які набули статусу системно важливого банку, зобов’язані починаючи з 2020 року забезпечити подання до Національного банку України плану відновлення діяльності (далі – План), який відповідає вимогам Положення.

3. Банкам, які не набули статусу системно важливого банку, рекомендувати здійснювати розроблення Плану з урахуванням вимог Положення та починаючи з 2020 року подавати План до Національного банку України.

4. Банкам, які є відповідальними особами банківських груп, рекомендувати здійснювати розроблення Плану на консолідованій основі з урахуванням вимог Положення.

5. Департаменту методології (Наталія Іваненко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

6. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Катерину Рожкову.

7. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Інд. 22

Положення про плани відновлення діяльності
банків України та банківських груп

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до вимог Законів України “Про Національний банк України”, “Про банки і банківську діяльність” та спрямоване на забезпечення фінансової стійкості банків/банківських груп, мінімізації ризиків можливих втрат у разі настання стресових ситуацій та відповідно негативного впливу на банківську систему України в цілому.

2. Це Положення визначає:

1) основні цілі та принципи розроблення банками України та банківськими групами планів відновлення діяльності, які містять заходи щодо відновлення фінансової стійкості та заходи раннього реагування (далі – План).

План банківської групи розробляється щодо кредитно-інвестиційної підгрупи банківської групи (далі – КІП);

2) критерії та порядок оцінки Планів Національним банком України (далі – Національний банк).

3. Метою цього Положення є запровадження в банках/банківських групах (далі – банк) ефективного процесу планування відновлення діяльності для забезпечення оперативного вжиття заходів щодо відновлення фінансової стійкості в разі погіршення фінансового стану банку та/або настання стресової ситуації.

4. Це Положення встановлює мінімальні вимоги до розроблення Плану. Банк має право встановлювати більш поглиблений підхід до розроблення Плану, адекватний особливостям його діяльності, профілю ризику, характеру і обсягам банківських та інших фінансових послуг.

5. Підходи, визначені цим Положенням, ґрунтуються на положеннях Директиви 2014/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 року, яка встановлює рамкові положення щодо оздоровлення і санації кредитних установ та інвестиційних компаній і вносить зміни до Директиви Ради 82/891/ЄЕС, до Директив 2001/24/ЄС, 2002/47/ЄС, 2004/25/ЄС, 2005/56/ЄС, 2007/36/ЄС, 2011/35/ЄС, 2012/30/ЄС, 2013/36/ЄС Європейського Парламенту та

Ради і до Регламентів Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 648/2012, та Директиви 2013/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних організацій та пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній, що вносить зміни до Директиви 2002/87/ЄС та скасовує Директиви 2006/48/ЄС і 2006/49/ЄС.

6. Терміни, що вживаються в цьому Положенні, використовуються в значеннях, визначених законами України та нормативно-правовими актами Національного банку.

7. План розробляється:

- 1) банками України – на індивідуальній основі;
- 2) банками, які є відповідальними особами банківської групи, – на консолідованій основі щодо КІП.

8. Банк забезпечує розроблення/оновлення Плану з метою підтримання його в актуальному стані та подання Плану (електронної версії, створеної у форматі Microsoft Word та Excel, а також сканованої копії Плану, затвердженого та підписаного уповноваженими органами банку) до структурного підрозділу Національного банку, що здійснює нагляд за діяльністю банків:

- 1) щороку не пізніше 01 жовтня поточного року;
- 2) у разі отримання вимоги Національного банку про оновлення Плану та/або настання подій/обставин, які призвели до суттєвих змін у діяльності банку та спричинили необхідність оновлення Плану, включаючи:
 - зміну основних напрямів діяльності та критично важливих контрагентів;
 - зміну власників істотної участі банку;
 - реорганізацію банку.

Оновлений План має містити короткий опис подій/обставин, що спричинили необхідність оновлення Плану.

Банк забезпечує оновлення Плану та подання його до Національного банку в термін, установлений у вимозі Національного банку/протягом двох місяців із дня настання подій/обставин, що спричинили необхідність оновлення Плану.

9. Правління банку забезпечує ефективні механізми управління та контролю за реалізацією кожного з етапів планування відновлення діяльності, які включають розроблення, тестування, впровадження, моніторинг, оновлення Плану, а також активації Плану.

Правління банку має право делегувати обов'язки щодо виконання цих функцій окремо створеному комітету або одному з уже створених комітетів

(далі – Комітет).

10. Банк забезпечує ефективність процесу планування відновлення діяльності шляхом дотримання таких основних принципів:

- 1) узгодженості та інтегрованості Плану із стратегією, бізнес-планом, системою корпоративного управління, системою управління ризиками, операційними та управлінськими процесами, підходами до стрес-тестування;
- 2) ефективності системи індикаторів, що забезпечує своєчасність ужиття заходів раннього реагування/реалізацію варіантів відновлення (активацію Плану);
- 3) своєчасності інформування органів управління банку про результати моніторингу кількісних/якісних показників та контролю за індикаторами;
- 4) адекватності стрес-сценаріїв та процесу їх тестування;
- 5) повноти визначення критичних функцій, критично важливих контрагентів та установ, які належать до інфраструктури фінансового ринку, учасником якої є банк;
- 6) достатності придатних для реалізації ефективних і реалістичних заходів щодо відновлення фінансової стійкості банку;
- 7) ефективності механізмів управління та контролю за реалізацією кожного з етапів планування відновлення діяльності, а також активації Плану.

11. Банк визначає з числа керівників банку відповідальну особу за належну організацію процесу планування відновлення діяльності та своєчасність розгляду питань щодо вжиття заходів раннього реагування/реалізацію варіантів відновлення (активацію Плану), яка також виконує функції контактної особи з Національним банком із питань Плану.

12. Банк розробляє внутрішньобанківські/внутрішньогрупові документи, які регламентують питання щодо розроблення Плану, з урахуванням вимог цього Положення та законодавства України.

II. Основні вимоги до Плану. Структура Плану

13. Банк розробляє План з урахуванням розміру банку, складності, обсягів, видів, характеру здійснюваних банком операцій, організаційної структури та профілю ризику банку, особливостей діяльності банку як системно важливого (за наявності такого статусу).

14. Банк розробляє План, який повинен бути узгоджений та інтегрований із:

1) стратегією, бізнес-планом, системою корпоративного управління, системою управління ризиками, операційними та управлінськими процесами, підходами до стрес-тестування, що здійснюється банком згідно з Положенням про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 11 червня 2018 року № 64 (зі змінами) (далі – Положення № 64);

2) заходами щодо планування капіталу та ліквідності;

3) планом забезпечення безперервної діяльності (Business Continuity Plan);

4) планом фінансування в кризових ситуаціях (Contingency Funding Plan).

15. Банк має право розробити план фінансування в кризових ситуаціях (Contingency Funding Plan) у рамках Плану.

16. Банк розробляє План згідно з такою структурою:

1) розділ I “Загальна інформація”, який містить загальні відомості про банк та висновки за результатами розроблення Плану та оцінки здатності Плану забезпечити відновлення фінансової стійкості;

2) розділ II “Управління плануванням відновлення діяльності”, який містить інформацію щодо:

механізмів управління та контролю за реалізацією кожного з етапів планування відновлення діяльності та активації Плану;

кількісних та якісних показників, обґрунтування порогових (граничних) значень кількісних показників;

системи індикаторів;

заходів раннього реагування;

3) розділ III “Стратегічний аналіз”, який містить інформацію щодо:

стратегії, бізнес-моделі, основних напрямів діяльності, критичних функцій, критично важливих контрагентів банку, установ, які належать до інфраструктури фінансового ринку, учасником якої є банк;

стрес-сценаріїв;

варіантів відновлення;

оцінки банком здатності Плану забезпечити відновлення фінансової стійкості;

результатів тестування Плану;

4) розділ IV “Заходи щодо комунікації та розкриття інформації”, який містить інформацію про заходи внутрішньої/зовнішньої комунікації та розкриття інформації під час реалізації варіантів відновлення в разі активації Плану;

5) розділ V “Підготовчі заходи”, який містить інформацію про підготовчі заходи, які банк ужив/планує вжити з метою ефективної реалізації варіантів відновлення в разі активації Плану.

Детальна інформація щодо опису структури та змісту Плану наведена в додатку 1 до цього Положення.

17. План затверджується радою банку за результатами розгляду пропозицій правління банку, прошивається та підписується головою правління та головою ради банку.

III. Система індикаторів

18. Банк з метою забезпечення своєчасного виявлення перших ознак погіршення фінансового стану та/або потенційного настання стресової ситуації та оперативного реагування на них розробляє ефективну систему індикаторів, яка враховує:

1) індивідуальні особливості банку (бізнес-модель, організаційну структуру, особливості діяльності банку) та результати власної оцінки всіх наявних та потенційних суттєвих ризиків, притаманних його діяльності, включаючи результати стрес-тестування, що здійснюється банком згідно з Положенням № 64 (далі – власна оцінка ризиків);

2) умови укладених банком договорів/контрактів та правила/угоди, які забезпечують участь банку у відповідній інфраструктурі фінансового ринку.

19. Банк для побудови системи індикаторів визначає:

1) кількісні показники щодо:

капіталу;

ліквідності;

прибутковості;

якості активів;

ринкових умов;

макроекономічних умов.

Перелік кількісних показників та вимоги до них наведено в додатку 2 до цього Положення.

Банк має право прийняти рішення щодо незастосування у Плані показників ринкових/макроекономічних умов на підставі задокументованого судження про нерелевантність цих показників для банку;

2) якісні показники, включаючи:
 вимоги клієнтів про дострокове погашення зобов'язань у значних сумах;
 наявність негативної інформації щодо критично важливих контрагентів;
 проблеми із залученням фінансування за поточними ринковими ставками;
 плинність персоналу (ключових фахівців);
 негативні наслідки прийняття судових рішень;
 застосування Національним банком заходів впливу;
 втрата ділової репутації керівників банку, власників істотної участі в банку.

20. Банк має право визначати інші показники з урахуванням основних напрямів діяльності, критичних функцій та ризиків, притаманних його діяльності.

Кількість визначених банком показників має бути достатньою для забезпечення побудови ефективної системи індикаторів.

21. Банк за кількісними показниками визначає порогові (граничні) значення самостійно з урахуванням індивідуальних особливостей банку та результатів власної оцінки ризиків і застосовує підхід “світлофора” згідно з додатком 3 до цього Положення.

Банк визначає порогові (граничні) значення нормативів капіталу/ліквідності з урахуванням рівня достатності капіталу/ліквідності, визначеного за результатами власної оцінки ризиків, який не може бути нижчим за рівень достатності капіталу/ліквідності, визначений згідно з вимогами Національного банку (з урахуванням результатів оцінки стійкості банку).

22. Кількісні показники залежно від “зони світлофора”, з урахуванням якісних показників є:

1) індикаторами раннього попередження (“жовта зона”), які свідчать про:
 перші ознаки погіршення фінансового стану банку та/або потенційне настання стресової ситуації;

необхідність ужиття заходів раннього реагування, спрямованих на попередження погіршення ситуації. Ці заходи не є варіантами відновлення та включаються в систему моніторингу показників разом з описом відповідних критеріїв для їх застосування;

2) індикаторами необхідності відновлення фінансової стійкості (далі – індикатори відновлення) (“червона зона”), які свідчать про:

суттєве погіршення фінансового стану банку та/або настання стресової ситуації;

необхідність реалізації варіантів відновлення (активацію Плану), які забезпечать відновлення фінансової стійкості банку та повернення діяльності до звичайних умов (“зелена зона”).

Банк має право в разі ідентифікації ризиків, що загрожують його діяльності, прийняти рішення про необхідність реалізації варіантів відновлення (активацію Плану) до виникнення індикаторів відновлення.

23. Правління банку/Комітет забезпечує на регулярній основі моніторинг показників та в разі виникнення:

1) індикаторів раннього попередження (“жовта зона”) – оперативно розглядає питання про необхідність ужиття заходів раннього реагування;

2) індикаторів відновлення (“червона зона”) – не пізніше наступного робочого дня інформує про це раду банку для розгляду питання про необхідність реалізації варіантів відновлення (активації Плану).

24. Банк письмово повідомляє структурний підрозділ Національного банку, що здійснює нагляд за діяльністю банків:

1) щоквартально до 20 числа місяця, наступного за звітним кварталом – про виникнення протягом звітного кварталу індикаторів раннього попередження та вжиття банком заходів раннього реагування або надання обґрунтованих підстав, згідно з якими ці заходи не були вжиті;

2) не пізніше другого робочого дня, наступного за днем настання таких подій/прийняття рішень:

про виникнення індикаторів відновлення та прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (активації Плану)/недоцільності реалізації варіантів відновлення (активації Плану) із наданням обґрунтованих підстав;

про прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (активації Плану) до виникнення індикаторів відновлення у разі ідентифікації ризиків, що загрожують діяльності банку.

IV. Визначення основних напрямів діяльності, критичних функцій, критично важливих контрагентів та установ, які належать до інфраструктури фінансового ринку, учасником якої є банк

25. Банк з метою забезпечення безперервного здійснення критичних функцій та діяльності за основними напрямками в разі погіршення фінансового стану та/або настання стресової ситуації визначає та включає до Плану:

1) інформацію про основні напрями діяльності – основні напрями діяльності банку та пов’язані з ними послуги, які є основними джерелами

доходу/прибутку або фінансування для банку;

2) перелік критичних функцій (за наявності) – операції/послуги/види діяльності банку, зупинення/припинення яких може загрожувати фінансовій стабільності України або мати суттєвий негативний вплив на економіку України чи на окремі галузеві/регіональні сегменти економіки України через розмір або частку банку на ринку.

Банк визначає наявність критичних функцій в розрізі таких видів діяльності:

- корпоративне кредитування (за певними видами економічної діяльності);
- роздрібне кредитування;
- залучення вкладів (депозитів) фізичних осіб;
- залучення вкладів (депозитів) юридичних осіб;
- розрахункові операції;
- операції з цінними паперами;
- торгове фінансування;
- операції з деривативами.

Критичні функції та основні напрями діяльності можуть частково співпадати;

3) перелік критично важливих контрагентів (уключаючи власників істотної участі), які відповідають хоча б одному із таких критеріїв:

- які мають значну частку в активах, зобов'язаннях або капіталі банку;
- доходи за операціями з якими становлять значну частку в доходах банку;
- діяльність яких належить до пріоритетних/базових галузей економіки України;

України;

- які несуть значні ризики для банку;

4) перелік установ, які належать до інфраструктури фінансового ринку, учасником якої є банк та які мають вплив на здійснення банком безперервної діяльності, а саме:

- учасники платіжних систем;
- платіжні організації;
- професійні учасники депозитарної системи;
- депозитарій-кореспондент;
- фондові біржі;
- клірингові установи;

ПАТ “Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках”.

26. Банк у Плані визначає взаємозв'язок між основними напрямками діяльності, критичними функціями, критично важливими контрагентами та їх роль у підтримці діяльності банку в разі погіршення фінансового стану та/або настання стресової ситуації.

V. Стрес-тестування

27. Банк під час розроблення Плану здійснює стрес-тестування із використанням таких типів стрес-сценаріїв:

- 1) загальноринковий – виникнення кризи в банківській системі в цілому;
- 2) властивий для банку (специфічний) – виникнення внутрішньої кризи в банку на тлі стабільної загальної ситуації в банківській системі;
- 3) комбінований (найбільш жорсткий) – виникнення внутрішньої кризи в банку на тлі загальної кризи в банківській системі.

28. Банк під час розроблення Плану застосовує не менше трьох стрес-сценаріїв (щонайменше по одному стрес-сценарію за кожним із трьох типів стрес-сценаріїв), вимоги щодо розроблення яких наведено в додатку 4 до цього Положення.

Системно важливий банк додатково застосовує стрес-сценарій, який визначається Національним банком та доводиться до відома системно важливих банків не пізніше ніж за три місяці до встановленої дати подання ними Плану/оновленого Плану до Національного банку.

29. Стрес-сценарії розробляються на період, який не перевищує один рік (із відповідною деталізацією не рідше одного разу на квартал), та:

- 1) передбачають як повільне, так і швидке настання несприятливих подій;
- 2) охоплюють основні (базові) фактори ризику, а саме: макроекономічні, мікроекономічні показники та їх комбінацію.

30. Банк розробляє стрес-сценарії, які можуть мати значний вплив на фінансову стійкість банку, з урахуванням таких вимог:

- 1) стрес-сценарії повинні ґрунтуватися на подіях, які є найбільш релевантними для банку, ураховуючи всі види суттєвих ризиків, притаманних діяльності банку, бізнес-модель, масштаб діяльності банку, його організаційну структуру, розмір та взаємозв'язки з іншими фінансовими установами;
- 2) стрес-сценарії мають уключати події, які можуть призвести до неплатоспроможності (дефолту) банку, якщо варіанти відновлення не будуть реалізовані вчасно;

3) стрес-сценарії повинні ґрунтуватися на екстремальних (уключаючи форс-мажорні), але разом із тим імовірних подіях;

4) стрес-сценарії розробляються з використанням найбільш негативної: власної статистики для нормального та кризового стану банківської системи;

статистики Національного банку щодо динаміки активів та зобов'язань у банківській системі;

статистики динаміки активів та зобов'язань банків, що стали неплатоспроможними, або банків, що опинилися в умовах специфічної або комбінованої кризи.

31. Банк за результатами стрес-тестування:

1) здійснює оцінку:

чутливості розробленої системи індикаторів, включаючи порогові (граничні) значення кількісних показників;

очікуваного впливу від реалізації стрес-сценаріїв на кількісні показники системи індикаторів;

2) визначає варіанти відновлення, які реалізовуватиме в разі виникнення індикаторів відновлення.

VI. Варіанти відновлення

32. Банк за кожним стрес-сценарієм, застосованим у Плані, визначає варіанти відновлення, які включають достатню кількість ефективних та реалістичних заходів, спрямованих на забезпечення відновлення фінансової стійкості банку та безперервне здійснення критичних функцій.

33. Банк у варіантах відновлення:

1) передбачає заходи щодо відновлення фінансової стійкості банку за такими напрямками:

підтримка/відновлення рівня капіталу;

підтримка/відновлення рівня ліквідності;

скорочення витрат;

реорганізація банку;

реструктуризація активів/зобов'язань;

продаж активів;

припинення (часткове або повне) здійснення окремих видів діяльності або здійснюваних операцій.

Приклади заходів щодо відновлення фінансової стійкості банку наведено

в додатку 5 до цього Положення;

2) не має права передбачати заходи щодо підтримки банку: державою (крім підтримки державою банків, у яких держава в особі Кабінету Міністрів України або уповноважених ним органів прямо та/або опосередковано є власником 51 і більше відсотків статутного капіталу); Національним банком (крім підтримки ліквідності за стандартними інструментами строком до 90 днів).

34. Банк під час визначення варіантів відновлення застосовує консервативний підхід, який також ураховує ситуацію, коли кілька банків у межах певного часового періоду одночасно здійснюють аналогічні заходи.

35. Банк уключає до Плану інформацію щодо визначених варіантів відновлення із зазначенням переліку заходів щодо відновлення фінансової стійкості:

1) опис кожного варіанта відновлення із зазначенням: обставин, за яких заплановані заходи реалізовуватимуться; механізму реалізації заходів, уключаючи терміни їх реалізації; очікуваного строку впливу від реалізації заходів на діяльність банку;

2) обґрунтування ефективності та реалістичності реалізації кожного варіанта відновлення з урахуванням досвіду практичного застосування банком подібних заходів (за наявності), що передбачає:

опис етапів реалізації запланованих заходів, уключаючи дозвільні процедури, необхідні для їх виконання;

аналіз юридичних, регуляторних, операційних та інших чинників, що можуть негативно вплинути на успішну реалізацію заходів, а також опис можливостей і порядку подолання таких перешкод;

оцінку потенційних ризиків, пов'язаних із реалізацією запланованих заходів;

аналіз очікуваного впливу від реалізації варіантів відновлення на діяльність банку та оцінку ефективності реалізації (низька, середня, висока).

VII. Тестування Плану

36. Банк перед поданням Плану/оновленого Плану до Національного банку згідно з пунктом 8 розділу I цього Положення проводить тестування можливості його практичної реалізації, а саме процесу реалізації варіантів відновлення (активації Плану) у разі реалізації стрес-сценаріїв.

37. Тестування Плану включає:

- 1) тестування стрес-сценаріїв, під час здійснення якого банк:
 - проводить тестування щонайменше одного із застосованих стрес-сценаріїв та під час наступних тестувань у разі оновлення Плану забезпечує тестування всіх трьох типів стрес-сценаріїв [загальноринкового, властивого для банку (специфічного), комбінованого];
 - підтверджує здатність визначених варіантів відновлення забезпечити відновлення фінансової стійкості банку в разі реалізації стрес-сценаріїв, щодо яких здійснюється тестування;
 - підтверджує прийнятність строків, необхідних для вибору варіантів відновлення та безпосередньо їх реалізації. Банк має обґрунтувати вибір варіантів відновлення та послідовність реалізації заходів щодо відновлення фінансової стійкості, які включені до варіантів відновлення;
 - ураховує, що варіанти відновлення можуть реалізовуватися в конкурентних умовах, коли кілька банків у межах певного часового періоду одночасно здійснюють аналогічні заходи;
- 2) тестування інформаційних систем банку щодо їх здатності забезпечувати отримання своєчасної, достатньої та адекватної інформації, необхідної для моніторингу та аналізу показників, контролю за індикаторами та виконанням заходів, передбачених Планом;
- 3) аналіз операційних можливостей та ресурсів банку для забезпечення реалізації варіантів відновлення;
- 4) тестування заходів щодо комунікації.

38. Банк забезпечує участь у тестуванні Плану керівників структурних підрозділів банку, до повноважень яких належить прийняття рішень та виконання заходів, передбачених Планом.

39. Банк за результатами тестування Плану здійснює виправлення виявлених недоліків та проводить повторне тестування Плану щодо виправлених недоліків.

Завершенням тестування Плану вважається усунення всіх виявлених недоліків.

40. Банк уключає до Плану таку інформацію:

- 1) стислий опис проведеного тестування Плану та висновки за результатами тестування;
- 2) висновки підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) банку про відповідність Плану вимогам цього Положення;

3) висновки підрозділу внутрішнього аудиту банку про ефективність та реалістичність Плану за результатами перевірки Плану.

VIII. Особливості розроблення Плану банківської групи

41. Банк, який є відповідальною особою банківської групи, розробляє План банківської групи щодо КІП з урахуванням вимог цього Положення, який затверджується радою відповідальної особи банківської групи за результатами розгляду пропозицій правління відповідальної особи банківської групи.

42. Відповідальна особа банківської групи включає в План інформацію про:

- 1) материнський банк/контролера банківської групи;
- 2) кожного з учасників КІП, які мають значний вплив на діяльність КІП та відповідають одному або кільком із таких критеріїв:
 - мають значну частку в активах, зобов'язаннях або капіталі КІП;
 - доходи за операціями учасника становлять значну частку в доходах КІП;
 - несуть значні ризики для КІП;
 - продаж або ліквідація яких спричинить значний ризик для КІП;
 - мають важливе значення для фінансової стабільності держави, в якій цей учасник зареєстрований або здійснює діяльність.

43. Відповідальна особа банківської групи включає в План заходи раннього реагування та варіанти відновлення як на рівні материнського банку, так і на рівні кожного учасника КІП, який має значний вплив на діяльність КІП, та забезпечує узгодження цих заходів з учасниками КІП.

44. Відповідальна особа банківської групи під час розроблення Плану також ураховує, що План повинен:

- 1) бути спрямований на відновлення фінансової стійкості як КІП у цілому, так і кожного учасника КІП, який має значний вплив на діяльність КІП;
- 2) містити варіанти відновлення, визначені за результатами застосування стрес-сценаріїв, з урахуванням можливості підтримання ліквідності в межах КІП;
- 3) бути інтегрований з Планами банків, які є учасниками КІП, розробленими на індивідуальній основі.

ІХ. Оцінка Плану Національним банком

45. Національний банк з урахуванням результатів банківського нагляду здійснює оцінку Плану за такими критеріями:

- 1) повнота та якість;
- 2) ефективність та реалістичність.

46. Національний банк здійснює оцінку повноти та якості Плану з урахуванням такого:

1) План повинен бути комплексним, вичерпним та містити всю необхідну інформацію згідно з вимогами цього Положення;

2) інформація у Плані повинна бути актуальною та належним чином обґрунтованою;

3) План повинен бути чітким, зрозумілим, структурованим, послідовним;

4) рівень деталізації та обсяг аналітичної інформації у Плані повинні відповідати розміру, бізнес-моделі, масштабу діяльності, видам та складності операцій банку;

5) План повинен містити висновки підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) банку про відповідність Плану вимогам цього Положення.

47. Національний банк під час оцінки ефективності та реалістичності Плану враховує висновки підрозділу внутрішнього аудиту банку про ефективність та реалістичність Плану, а також наявність у Плані достатнього обґрунтування щодо:

1) ефективності механізмів управління та контролю за реалізацією кожного з етапів планування відновлення діяльності, а також активації Плану;

2) ефективності системи індикаторів;

3) адекватності стрес-сценаріїв та процесу їх тестування;

4) прийнятності варіантів відновлення, які повинні включати достатню кількість придатних для реалізації ефективних і реалістичних заходів щодо відновлення фінансової стійкості, із урахуванням залежності банку від дій третіх осіб та досвіду практичного застосування банком подібних заходів;

5) реалістичності строків реалізації варіантів відновлення та їх узгодженості із відповідними внутрішніми процедурами банку;

6) передбачуваності наслідків для банку в разі реалізації кожного із запланованих варіантів відновлення.

48. Національний банк здійснює оцінку Плану з урахуванням судження, сформованого за результатами банківського нагляду, включаючи:

1) результати аналізу попереднього досвіду банку щодо вжиття заходів для поліпшення діяльності, взаємодії з потенційними інвесторами/контрагентами, що передбачені Планом;

2) своєчасності виконання банком планів фінансового оздоровлення/планів заходів, письмових угод, укладених із Національним банком, та програм капіталізації/реструктуризації за результатами оцінки стійкості банків.

49. Національний банк під час оцінки Плану за потреби вимагає від банку надання пояснень та додаткової інформації.

50. Національний банк під час здійснення оцінки Плану банку, материнський банк якого здійснює діяльність/зареєстрований в іншій країні, має право використовувати інформацію, отриману від материнського банку/наглядового органу, який здійснює нагляд за діяльністю материнського банку (за необхідності).

51. Національний банк розглядає План банку не більше ніж шість місяців з дня його отримання та надсилає до банку лист про:

1) прийнятність Плану – у разі надання банком прийнятного Плану, який відповідає вимогам цього Положення;

2) неприйнятність Плану (із зазначенням переліку виявлених недоліків) та необхідність подання протягом двох місяців доопрацьованого Плану – у разі надання банком неприйнятного Плану.

52. Національний банк розглядає доопрацьований План банку не більше ніж два місяці з дня його отримання.

53. Національний банк урахує результати оцінки Плану під час визначення оцінки банку під час здійснення банківського нагляду, а також наглядових дій за банком.

Директор Департаменту методології

Наталія ІВАНЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Перший заступник Голови
Національного банку України
_____ К. РОЖКОВА

(підпис)

_____ 2019 року

(дата)

Додаток 1
до Положення про плани
відновлення діяльності банків
України та банківських груп
(пункт 16 розділу II)

Опис структури та змісту Плану

1. Банк у розділі I “Загальна інформація” Плану зазначає таку інформацію:

1) загальні відомості про банк, включаючи:
найменування банку (повне та скорочене офіційне найменування українською мовою);
номер, за яким банк унесено до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
місцезнаходження банку;
організаційно-правову форму банку;
структуру управління банком, склад органів управління, кількість відокремлених підрозділів;
інформацію про керівників банку, власників істотної участі, контролерів банку та ключових осіб банку;

2) загальні відомості про КІП, включаючи структуру, учасників, які мають значний вплив на діяльність КІП;

3) загальні висновки за результатами:
практичної реалізації кожного з етапів планування відновлення діяльності;
оцінки здатності Плану забезпечити відновлення фінансової стійкості;

4) інформацію про істотні зміни в оновленому Плані у порівнянні з попереднім затвердженим Планом.

2. Банк у розділі II “Управління плануванням відновлення діяльності” Плану зазначає інформацію щодо:

1) узгодженості та інтеграції Плану із:
стратегією, бізнес-планом, системою корпоративного управління, системою управління ризиками, операційними та управлінськими процесами, підходами до стрес-тестування;
заходами щодо планування капіталу та ліквідності;
планом забезпечення безперервної діяльності (Business Continuity Plan);

планом фінансування в кризових ситуаціях (Contingency Funding Plan);

2) системи індикаторів раннього попередження/індикаторів відновлення, включаючи опис кількісних та якісних показників разом із обґрунтуванням порогових (граничних) значень кількісних показників;

3) інформаційних систем банку, які використовуються для забезпечення моніторингу та аналізу показників, контролю індикаторів та виконання заходів, передбачених Планом;

4) наявних у банку технічних засобів (архітектура інформаційних технологій, резервне копіювання, устаткування, програмне забезпечення, комунікації, облікові записи), які використовуються для забезпечення процесу планування відновлення діяльності, а також можливості збереження/відновлення баз даних (наприклад, резервні пункти, збереження даних);

5) заходів раннього реагування разом з описом відповідних критеріїв для їх застосування;

6) порядку та строків прийняття рішень щодо вжиття заходів раннього реагування/реалізації варіантів відновлення (активації Плану);

7) порядку інформування ради банку про виникнення індикаторів, необхідність розгляду питання щодо реалізації варіантів відновлення (активації Плану) у разі виникнення індикаторів відновлення;

8) порядку інформування Національного банку про виникнення індикаторів, прийняття банком рішень щодо вжиття заходів раннього реагування/реалізації варіантів відновлення (активації Плану);

9) подій/обставин в діяльності банку, у разі настання яких банк оновлює План згідно з підпунктом 2 пункту 8 розділу I Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп (далі – Положення);

10) відповідальної особи за належну організацію планування відновлення діяльності та своєчасність розгляду питань щодо ужиття заходів раннього реагування/реалізацію варіантів відновлення (активацію Плану) (із зазначенням посади, прізвища, ім'я, по батькові, номеру контактного телефону).

3. Банк у розділ III “Стратегічний аналіз” Плану включає:

1) інформацію про основні напрями діяльності, перелік критичних функцій, критично важливих контрагентів банку, установ, які належать до інфраструктури фінансового ринку, учасником якої є банк, та які мають вплив на здійснення банком безперервної діяльності, разом із обґрунтуванням щодо їх визначення;

2) інформацію про основні зовнішні взаємозв'язки/взаємозалежність з іншими учасниками фінансового ринку, що здійснюються у значних обсягах, включаючи:

опис фінансових продуктів та послуг, які надаються банком для інших учасників фінансового ринку;

опис послуг, які треті сторони надають банку, включаючи послуги за договорами аутсорсингу;

опис 10 найбільших операцій із розміщення та залучення коштів, включаючи міжбанківські операції;

3) опис стрес-сценаріїв із переліком припущень, що використовувалися під час здійснення стрес-тестування;

4) інформацію за результатами оцінки очікуваного впливу від реалізації стрес-сценаріїв на діяльність банку з урахуванням таблиці 1 додатка 1 до Положення, де банк:

здійснює розрахунок значень кількісних показників у разі реалізації стрес-сценаріїв;

визначає відхилення між значеннями кількісних показників, розрахованих у разі реалізації стрес-сценаріїв, та їх фактичними значеннями на дату розроблення Плану;

визначає інший значний вплив на діяльність банку (включаючи бізнес-модель, репутацію, виконання критичних функцій, операцій із клієнтами).

Оцінка очікуваного впливу від реалізації стрес-сценаріїв

Таблиця 1

№ з/п	Стрес-сценарій	Очікуваний вплив на кількісні показники (в розрізі показників):						Інший значний вплив на діяльність банку
		капіталу	ліквідності	прибутковості	якості активів	ринкових умов	макроекономічних умов	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Сценарій 1							
2	Сценарій 2							
3	Сценарій N							

5) інформацію щодо варіантів відновлення (окремо за кожним варіантом із зазначенням переліку заходів щодо відновлення фінансової стійкості, що включені до варіанту) із обґрунтуванням їх ефективності та реалістичності;

б) інформацію за результатами оцінки щодо здатності Плану забезпечити відновлення фінансової стійкості банку на підставі визначення здатності варіантів відновлення забезпечити відновлення фінансової стійкості банку в разі суттєвого погіршення фінансового стану та/або настання стресової ситуації.

Банк здійснює таку оцінку окремо за кожним стрес-сценарієм з урахуванням таблиці 2 додатка 1 до Положення.

Визначення здатності варіантів відновлення
забезпечити відновлення фінансової стійкості банку

Таблиця 2

№ з/п	Варіант відновлення	Очікуваний вплив на кількісні показники (в розрізі показників):						Інший значний вплив на діяльність банку
		капіталу	ліквідності	прибутковості	якості активів	ринкових умов	макроекономічних умов	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Варіант 1							
2	Варіант N							

Банк визначає очікуваний вплив від реалізації кожного з варіантів відновлення на значення кількісних показників, розрахованих з урахуванням припущень реалізації стрес-сценаріїв та зазначених у таблиці 1 додатка 1 до Положення, а також інший значний вплив на діяльність банку (включаючи бізнес-модель, репутацію, виконання критичних функцій, операцій із клієнтами).

Банк за варіантами відновлення, що передбачають продаж активів, додатково здійснює аналіз ринку таких активів, визначає коло потенційних покупців, орієнтовну вартість активів та ризики її оцінки, а також вплив продажу активів на життєздатність банку;

7) опис проведеного тестування Плану та висновки за його результатами.

4. Банк у розділі IV “Заходи щодо комунікації та розкриття інформації” Плану зазначає інформацію про заходи внутрішньої/зовнішньої комунікації та розкриття інформації, що плануються для впровадження за кожним із варіантів відновлення під час їх реалізації в разі активації Плану:

1) заходи внутрішньої комунікації (включаючи комунікацію з персоналом банку/учасниками КІП, комітетами, структурними підрозділами банку);

2) заходи зовнішньої комунікації, [включаючи комунікацію з Національним банком, акціонерами, клієнтами, банками-кореспондентами, платіжними системами, учасниками фінансових ринків, інвесторами, власниками цінних паперів банку, громадськістю в цілому (за необхідності)], із зазначенням етапу, на якому банк має проінформувати відповідні сторони, та комунікаційного каналу, через який банк планує надавати інформацію, а також заходи щодо управління будь-якою потенційно негативною реакцією на ринку під час реалізації варіантів відновлення.

5. Банк у розділі V “Підготовчі заходи” Плану зазначає інформацію про підготовчі заходи, які банк вжив/планує вжити з метою ефективного реалізації варіантів відновлення в разі активації Плану, та строки їх виконання.

6. Банк разом із Планом надає належним чином завірені копії внутрішньобанківських/внутрішньогрупових документів, які регламентують питання щодо розроблення Плану, а також копію наказу/витяг з посадової інструкції про призначення керівника банку відповідальною особою за належну організацію процесу планування відновлення діяльності та своєчасність розгляду питань щодо ужиття заходів раннього реагування/реалізацію варіантів відновлення (активацію Плану).

Додаток 2
до Положення про плани відновлення
діяльності банків України та
банківських груп
(підпункт 1 пункту 19 розділу III)

Перелік кількісних показників та вимоги до них

Таблиця

№ з/п	Показники	Кількісні показники	
		мінімально необхідний перелік показників	додаткові показники
1	2	3	4
1	Показники капіталу	1. Нормативи капіталу. 2. Буфери капіталу	1. Розмір статутного капіталу. 2. Співвідношення нерозподіленого прибутку та фондів, що формуються за рахунок прибутку, до регулятивного капіталу
2	Показники ліквідності	1. Нормативи ліквідності	1. Непередбачені відпливи коштів клієнтів у значних сумах. 2. Інструменти моніторингу для оцінки ризику ліквідності. 3. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR). 4. Вартість фінансування. 5. Середня строковість фінансування
3	Показники прибутковості	1. Рентабельність активів. 2. Рентабельність капіталу	1. Чиста процентна маржа. 2. Чистий спред. 3. Співвідношення операційних витрат до операційних доходів. 4. Значні втрати внаслідок шахрайства
4	Показники якості активів	1. Співвідношення суми непрацюючих активів до загальної суми активів, за якими оцінюється ризик. 2. Темпи зростання непрацюючих активів. 3. Значні втрати внаслідок дефолту великих боржників/ контрагентів.	1. Співвідношення суми непрацюючих активів/ реструктуризованої заборгованості до регулятивного капіталу. 2. Суттєва концентрація непрацюючих кредитів в галузевих/ регіональних сегментах

1	2	3	4
		4. Співвідношення загального обсягу резервів до загального обсягу непрацюючих активів	
5	Показники ринкових умов	1. Зниження кредитного рейтингу банку (зовнішнього/внутрішнього). 2. Кредитний дефолтний своп (CDS spread). 3. Зміна ціни акцій	1. Коливання курсів іноземних валют. 2. Зміна відсоткових ставок, цін за інструментами, що містяться в торговій книзі банку
6	Показники макроекономічних умов	1. Темпи зростання реального валового внутрішнього продукту (ВВП). 2. Кредитний дефолтний своп суверенів (CDS of sovereigns)	1. Індекс споживчих цін. 2. Індекс реальної заробітної плати. 3. Рівень безробіття. 4. Облікова ставка Національного банку. 5. Офіційний курс гривні до іноземних валют. 6. Зниження суверенного кредитного рейтингу

1. Банк визначає кількісні показники з урахуванням таких вимог:

1) показники капіталу мають забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне зниження рівня капіталу (зниження рівня достатності капіталу, недотримання вимог щодо формування буферів капіталу, погіршення якості структури капіталу), враховувати строки погашення капітальних інструментів;

2) показники ліквідності мають забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне зниження рівня ліквідності, враховувати як короткострокові, так і довгострокові потреби банку в ліквідності/фінансуванні (наприклад, залежність банку від зовнішніх ринків, вкладів фізичних осіб, міжбанківського кредитування).

Банк використовує інструменти моніторингу для оцінки ризику ліквідності згідно з вимогами Положення № 64;

3) показники прибутковості мають забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне зниження рівня прибутковості, що може призвести до погіршення фінансового стану банку, наприклад, у зв'язку зі зменшенням нерозподілених прибутків (або отриманням збитків), втратами внаслідок

зовнішнього/внутрішнього шахрайства, збитками внаслідок впливу операційного ризику на фінансовий результат та інших подій;

4) показники якості активів:

мають забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне погіршення якості активів до рівня, що передбачає вжиття заходів раннього реагування/реалізацію варіантів відновлення, передбачених Планом;

можуть визначатися як в абсолютному так і у відсотковому значеннях для відображення рівня та динаміки непрацюючих активів, впливу непрацюючих кредитів на якість активів, розмір кредитного ризику;

5) показники ринкових умов мають забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне погіршення ринкових умов, урахувати очікування учасників ринку щодо стрімкого погіршення фінансового стану банку, що потенційно може обмежити або закрити доступ банку до ринку ресурсів та капіталу;

б) показники макроекономічних умов мають:

забезпечувати своєчасне інформування про потенційне/фактичне погіршення економічних умов, у яких працює банк, або концентрацію ризиків чи фінансування;

ґрунтуватися на показниках, що впливають на ефективність діяльності банку в окремих географічних регіонах або галузях економіки, які належать до основних напрямів діяльності банку.

Додаток 3
до Положення про плани відновлення
діяльності банків України та
банківських груп
(пункт 21 розділу III)

Опис застосування підходу “світлофора”
за кількісними показниками

Таблиця

№ з/п	Кількісні показники	“Зелена зона”	“Жовта зона”		“Червона зона”
			верхня межа	нижня межа	
1	2	3	4	5	6
1	Нормативи капіталу	Значення показників є кращими за значення верхньої межі “жовтої зони”	Нижня межа “жовтої зони” плюс не менше 1,5 процентних пунктів	Банк визначає нижню межу з урахуванням рівня достатності капіталу/ліквідності, визначеного за результатами власної оцінки ризиків, який не може бути нижчим за рівень достатності капіталу/ліквідності, визначений згідно з вимогами Національного банку (з урахуванням результатів оцінки стійкості банку)	Значення показників є гіршими за значення нижньої межі “жовтої зони”
2	Нормативи ліквідності		Нижня межа “жовтої зони” плюс не менше 10 процентних пунктів		
3	Інші кількісні показники		Банк визначає самостійно, з урахуванням індивідуальних особливостей банку та результатів власної оцінки ризиків		

Додаток 4
до Положення про плани відновлення
діяльності банків України та
банківських груп
(пункт 28 розділу V)

Вимоги щодо розроблення стрес-сценаріїв

1. Банк під час розроблення загальноринкового стрес-сценарію враховує такі події:

- 1) дефолт великих боржників/контрагентів, що може мати суттєвий негативний вплив на фінансову стабільність України або на економіку України чи на окремі галузеві/регіональні сегменти економіки України;
- 2) погіршення стану ліквідності банківського сектору;
- 3) несприятлива зміна вартості активів на внутрішньому/зовнішньому ринках;
- 4) зниження кількості потенційних платоспроможних покупців активів;
- 5) підвищення ризику країни та вплив капіталу;
- 6) різке погіршення макроекономічних показників;
- 7) різка девальвація гривні.

2. Банк під час розроблення властивого для банку (специфічного) стрес-сценарію враховує такі події:

- 1) дефолт великих боржників/контрагентів;
- 2) різке погіршення стану ліквідності через значний вплив грошових коштів клієнтів, зростання концентрації зобов'язань, значне зменшення обсягу високоякісних ліквідних активів;
- 3) різке погіршення якості активів, значні втрати внаслідок зростання розміру кредитного ризику, зростання витрат на формування резервів під очікувані кредитні збитки;
- 4) значні втрати внаслідок реалізації операційного ризику;
- 5) погіршення репутації банку/власників істотної участі, інформаційна атака, зниження кредитного рейтингу банку, проблеми з акціонерами.

Події, включені до стрес-сценаріїв, які базуються на специфічних припущеннях, мають бути найбільш релевантними для банку.

Додаток 5
до Положення про плани відновлення
діяльності банків України та
банківських груп
(підпункт 1 пункту 33 розділу VI)

Приклади заходів щодо відновлення фінансової стійкості банку

Таблиця

№ з/п	Заходи	
1	2	3
1	Заходи з підтримки/відновлення рівня капіталу	1. Збільшення капіталу за рахунок додаткової емісії акцій. 2. Збільшення капіталу за рахунок фінансової допомоги акціонерів. 3. Збільшення капіталу за рахунок капітального інструменту з умовами списання/конверсії. 4. Збільшення капіталу за рахунок субординованого боргу. 5. Конвертація зобов'язань перед акціонерами та іншими кредиторами (за їх згодою) в капітал. 6. Припинення виплат (дивідендів) акціонерам. 7. Зниження частки активів і позабалансових зобов'язань із високим ступенем ризику
2	Заходи з підтримки/відновлення рівня ліквідності	1. Отримання від акціонерів/пов'язаних з банком осіб фінансування або забезпечення для цілей залучення фінансування. 2. Монетизація високоякісних ліквідних активів шляхом продажу або операцій репо. 3. Підтримка ліквідності банку Національним банком (за стандартними інструментами строком до 90 днів)
3	Заходи зі скорочення витрат	1. Скорочення витрат на маркетинг і рекламу та інших адміністративних витрат. 2. Припинення виплат бонусів та інших заохочувальних виплат працівникам банку. 3. Оптимізація чисельності персоналу та витрат на утримання персоналу
4	Заходи з реорганізації банку	1. Злиття банків. 2. Приєднання банків. 3. Виділення банку. 4. Поділ банку. 5. Зміна організаційно-правової форми (перетворення) банку

1	2	3
5	Заходи з реструктуризації	1. Реструктуризація активів/зобов'язань
6	Заходи з продажу активів	1. Продаж нерухомого майна. 2. Продаж кредитів, цінних паперів. 3. Продаж інвестицій у дочірні/асоційовані установи
7	Заходи з припинення здійснення окремих видів діяльності або здійснюваних операцій	1. Припинення (часткове або повне) здійснення окремих видів діяльності або здійснюваних банком операцій, включаючи операції з пов'язаними з банком особами